



## **Disputationes Theologicae**

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,  
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

**Martinon, Jean**

**Burdegalae, 1644**

Sect. 3. an actus liberi addant, aliquam perfectionem Deo intrinsecam  
ratione saltem distinctam.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

volendi creare mundum, aut saluandi Petrum. Ergo voluntas diuina distinguitur à parte rei ab illo actu libero. Ergo per illum actum liberum accedit Deo aliquid intrinsecum in re distinctum. Nam actus ille Deo intrinsecus est, vt ostendimus sect. sequenti.

Soluitur obiectio.

Respondetur, vbi est simplex modificatio, seu res seipsa realiter se habens, non est vnus & aliud: neque esse duo, quorum vnum possit esse sine alio: sed esse vnum tantum taliter se habens per se formaliter realiter, & nos per formam vno modo distinctam in re. Quod in multis euidenter probari puto ijs argumentis quæ afferemus locis supra citatis, præcipue in disputat. 5. de Incarnatione. Quare huiusmodi rei simpliciter modificata non verè conuenit quod dicitur in maiori propositione, *Ea quorum vnum potest esse non existente alio.* Neque enim ibi sunt ea, id est, duo, quorum vnum possit esse sine alio: sed est tantum vnum quid, ita se habens formaliter realiter per suam propriam entitatem. Argumentum autem propositum non est in forma. Nam in minori subsumendum erat: *sed voluntas diuina & actus Dei liber sunt ea quorum vnum potest esse, non existente alio.* Quæ minor falsa est, quia actus liber nihil est aliud, quam ipsa voluntas simpliciter modificata, & per seipsam formaliter realiter in se habens circa obiectum quod liberè vult. Cùm autem dicitur in minori argumenti propositi ab Adversarijs, male subsumpra: *Atqui voluntas diuina potuit esse non existente actu libero:* abstracta illa, ad vitandum errorem, sunt resoluenda per concreta, in hunc modum: Potuit esse voluntas diuina, & non taliter se habere vt se habuit circa mundi creationem, aut Petri salutem: concedo. Potuit esse non existente aliqua forma distincta, aut entitatura, quæ sit actus liber volendi mundum creare, vel Petrum saluare, nego. Eodemque modo respondendum est his & similibus propositionibus, quæ formantur de modis: Potest esse quantitas sine extensione: Potest esse res sine duratione: Potest esse corpus sine hoc vbi intrinseco, &c. Debent, inquam, hæc abstracta, quæ improprie vsurpantur in tali materia, resolui per concreta: Potest esse quantitas, & non taliter se habere vt sit extensa, id est, habeat partes extra partes in ordine ad locum. Potest esse res, & non permanere in esse. Potest esse corpus, & non implere seipso, hoc spatium, cui per seipsum realiter formaliter præsens est: est enim impossibile vt sit præsens formaliter per aliquid à se distinctum: sicut est impossibile vt existat formaliter per aliquid à se distinctum. Quidquid enim aliud, quomodocunque distinctum, ponatur in spatio: non est corpus illi spatio præsens, nisi ipsum in illo non est. Si autem corpus in illo est, est illi præsens, circum-

scripto quocunque alio quomodocunque distincto. Quare euidenter superflua est entitas, aut entitatura, vel modus in re distinctus, vt per illum fiat formaliter præsens. Quo eodem argumento, cum proportionem applicato, demonstratur euidenter esse impossibile rem vllam existere formaliter per existentiam à se distinctam.

### SECTIO III.

*An actus liberi addant aliquam perfectionem Deo in respectu ad rationem saltem distinctam?*

IN hac grauissima difficultate varæ sunt Theologorum sententiæ. Prima est Capreoli in 1. sententiarum, distinct. 45. quæst. 1. articulo 2. Ferrariensis 1. contra Gentes, capit. 75. & 76. Molina quæst. 19. articulo 2. disput. 2. Bannis, & Cumel. ad eandem quæstionem articulo 2. Barthol. Medina, Syluestri, & aliorum Thomistarum, affirmantium actus liberos nihil addere diuinæ voluntati, aut volitioni necessariæ, nisi rationem rationis ad obiectum, in quod liberè tendit. Quæ opinio si proprie loquatur de relatione rationis, id est, de figmento intellectus concipientis esse relationem, quæ nec est, nec esse potest, velique Deum constitui formaliter liberè volentem per huiusmodi figmentum, est planè improbabilis. Etenim Deus verè à parte rei, & nullo figente intellectu, voluit liberè ab æterno, quocunque voluit. Estque euidenter impossibile Deum constitui volentem vitaliter & realiter (sicut verè vitaliter & realiter vult) per merum figmentum rationis, id est, per id, quod neque est, neque esse potest, sed concipitur quasi esset. Deinde ab æterno Deus voluit quidquid liberè voluit. Non fuit autem ab æterno intellectus vllus creatus qui relationem illam rationis fabricaret. Deus quoque non fingit entia rationis, sed nunquodque cognoscit sicuti est. Cùmque cognoscit, se liberè velle, ratione prius est liberè velle, quàm cognosci: aut saltem est ratio diuersum, neque formaliter constituitur liberè volens per hoc quoddam cognoscit se liberè velle. Cùm denique voluntas Dei libera & efficax sit causa rerum, sue immediata, vt aliqui volunt, sine potius mediante omnipotentia quam applicata: impossibile est, actum illum liberum, esse merum figmentum rationis: quia figmentum rationis, quod verè nihil est, & neque est, neque esse potest, non potest esse vera & realis causa alicuius rei. Sin autem Actores istius sententiæ aliquid aliud intelligunt, quàm ens rationis proprie dictum,

puta fundamentum aliquod istius relationis quam fingunt: non satis id explicat, neque difficultatem expediunt. Fundamentum enim illud non potest esse essentia diuina, vel volitio necessaria præcisè sumpta. Quippe quæ indifferenter & æqualiter se habet tam ad ea quæ vult quam non vult efficaciter, quam ad ea quæ vult. Quare si nihil aliud addatur, non est ratio cur concipiatur referri peculiariter ad hæc potius quam ad illa. Non potest etiam fundamentum illius relationis esse creatura: neque ut possibile: quia alioqui id conueniret omni creaturæ possibili, ac necessario conueniret: cur enim potius vnum possibile fundaret hanc relationem, quam aliud, & vnde liberè fundaret vi suæ possibilitatis absolute necessariæ? Non etiam vt futura, vel vt existens: quia quod sit existens, vel sit futura, habet ab actu libero Dei, tanquam à causa. Ergo actus liber est naturâ prior, quam creatura vt existens, vel vt futura. Ergo actus Dei liber non fundatur in creatura.

Secunda sententia est Aureoli in 1. dist. 40. articulo 1. proposit. 1. & 2. & dist. 46. articulo 2. proposit. 2. & 3. Valquez 1. p. disp. 80. cap. 2. num. 8. Arrubal. disp. 54. cap. 3. Herice disp. 16. cap. 9. & sequentibus, qui vt tueantur duo, quæ non nisi difficillimè, aut nullo fortè modo conciliari possunt, videlicet, actum Dei liberum potuisse non esse, in quantum liber est: & tamen nihil diuinum & increatum potuisse non esse: aiunt actum Dei liberum compleri formaliter per aliquid extrinsecum, nempe per denominationem sumptam à creatura, quæ aliter se habet, vel habitura est, vi actus necessarij prout ad illam terminati. Quæ denominatio, quia potuit non esse, quatenus creatura potuit non ita se habere: idcirco potuit non esse actus liber. Non quod potuerit non esse aliquid Deo intrinsecum, sed quia potuit non esse illud extrinsecum, quod adiunctum actui necessario & intrinsecum, complet determinationem formalem actus liberi: & sine quo reliquum non habet rationem actus liberi.

Hæc opinio mihi displicet, & alijs communiter: primò quia scriptura sæpissimè & constantissimè prædicat Deum liberè velle: nec vquam Metaphoram indicat. Ergo debet intelligi propriè: significatque Deum propriè, non autem metaphoricè velle & impropiè, liberè velle. Si autem propriè liberè vult, non constituitur formaliter volens per aliquid extrinsecum, tanquam partem actus liberi. Nam liberè velle, est se ipsum actiue determinare, ac vitaliter tendere in obiectum: est autem impossibile, vt seipsum determinet actiue, ac vitaliter tendat in obiectum per aliquid extrinsecum. Estque manifestum in nobis, actus nostros vitales, siue liberè volendi, siue alios, esse nobis omnino intrinsecos: & quamuis tendant ad aliquid extrinsecum, velut obiectum;

non tamen per illud intrinsecè & formaliter constitui, ex toto, vel ex parte. Exempli gratiâ, actus liber amoris quo Deum prosequimur, tendit quidem ad Deum, vt ad obiectum: sed non est ipse Deus, neque ex Deo formaliter & intrinsecè constituitur, ex toto, vel ex parte. Secundò, actus Dei liber, quæ liber, id est, secundum id quod addit actui necessario diuinæ voluntatis, est causâ efficiens mutationis, quæ est in creatura: adeoque est causâ etiam denominationis in illa fundatæ. Ergo est prior naturâ tali mutatione & denominatione. Ergo non constituitur per illam formaliter & intrinsecè. Antecedens probatur, quia non solus actus necessarius, præcisè sumptus, est causâ talis mutationis creaturæ, puta, futurationis aut existentie actualis: alioqui causaret illam in omnibus possibilibus existere. Nam actus ille necessarius est amor & complacentia circa bona possible, qui æqualiter & indifferenter respicit omnia possible. Vnde vi illius solius non magis existit vnum, quam aliud: sed vt vnum præ alio existat, debet accedere volitio Dei libera & efficax. Consequentia vero patet, quia omnis causâ vera, & realis ac physica, est naturâ prior suo effectu, illique præsupponitur quoad suum esse reale & physicum, tanquam id à quo pendet effectus. Ergo si actus Dei liber est causâ mutationis creaturæ, ac denominationis, est naturâ prior illa. Ergo non constituitur per illam formaliter & intrinsecè. Implicat enim aliquid esse prius naturâ eo ipso, per quod est id quod est. Tertio, non omnes actus liberi diuinæ voluntatis causant aliquam mutationem in creatura. Ergo non possunt actus liberi Dei vniuersaliter per illam constitui formaliter & intrinsecè. Consequentia est euidentis. Antecedens probatur: quia exempli gratiâ, actus complacentiæ, quo Deus sibi complacet in bonis à se iam creatis, iuxta illud Genes. 1. *Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona*, actus inquam, ille nullam causat mutationem in creatura, vt manifestum est. Et alioqui abiretur in infinitum. Nam circa illud causatum à Deo, haberet Deus alium actum complacentiæ: & sic deinceps. Et tamen ille actus est Deo liber, saltem absolute, quia est circa obiectum creatum existens. Item actus quo Deus vult dare gloriam hominibus, si in gratia decederent, nullam ponit mutationem in plurimis, qui eam non assequuntur, defectu illius conditionis. Et tamen ille actus liber est. Idemque dico de alijs innumeris. Neque respondeas actum illum Dei esse causam cur Deus det media, & auxilia ad gloriam sufficientia. Respondeo enim Deum, vltra voluntatem dandi media & auxilia sufficientia, habere præterea voluntatem dandi ipsam gloriam, si per eos non staret: & illa, vt omnino distincta ac præcisâ à priori, est inefficax, nullamque ponit mutationem in creatura, vltra illam quæ per-

Non omnes actus Dei liberi causant aliquam mutationem in creatura.

Bb

priorem voluntatem posita est.

Respondent aliqui gloriam illam aliter se habere, postquam est decreta sub conditione habere enim iam rationem futuri, conditio nati: quam non haberet sine decreto, manens in statu purè possibili. Sed dico rem non propterea mutari verè & realiter ac physice: cum tamen Deus verè realiter ac physice velit: sed tantum est aliquid mutatum iri realiter, si ponatur conditio quæ non ponetur, sine qua non fiet mutatio realis, id est, collatio gloriæ.

14.  
Impugnator amplius  
contra istam  
sententiam.

Plura contra hanc sententiam & superiorum congerit Ruis disp. 11. quorum præcipua hæc sunt. Si Dei volitio efficax & libera non est aliud, quam necessaria complacentia bonorum possibilium, addita relatione rationis, vel extrinseca denominatione, vel connotatione futuræ productionis ad extra: similiterque si præscientia futurorum non est aliud, quam simplex intelligentia possibilium, addita relatione, seu connotatione: sequitur quod diuinam præscientiam non posse falli nulla proorsus laus foret præscientiæ, neque perfectio illius: quoniam illius infallibilitas in eo formaliter atque præcisè consisteret, quod relatio rationis, vel extrinseca denominatione, seu connotatio, non posset esse alia, nisi quæ resulat à futuris actionibus. Quod si aliæ futuræ fuissent actiones: aliæ relationes, seu denominationes, aut connotationes resularent. Itaque nulla representatio futuritionis daretur in Deo, quæ non posset à futuritione discordare: sed sola denominatione, vel relatio rationis, à futuritione resulans, est quæ non potest à futuritione discordare. Secundò, volitionis diuinæ absolute efficacis insuperabilis & inevitabilis efficacitas, quæ semper impletur, & quæ frustrari nulla ratione potest, cuique nemo resistere potest, evanescit, & quod tantopere de illa prædicant Scriptura & Patres, vanum est & adulatorium, si Dei volitio efficax non est ad unum effectum realiter determinata per increatam & immanentem determinationem. Sequela probatur, quia si talem determinationem non habet, est indifferens, quantum ex se est, ad utramque partem contradictionis, sicut est indifferens simplex complacentia omnium possibilium. Cuilibet autem volitioni proprius indifferenti, quantum ex se est, & proinde est prior operatione ad extra, nemo potest resistere impediendo quod vult facere: quia nihil determinatè vult facere: iam verò quando volitionem efficacem sumis, determinasque ad unum obiectum per relationem rationis, vel extrinsecam denominationem, seu connotationem operationis ad extra: supponis eo ipso iam prius esse factam, vel futuram aliunde, eam operationem quam vult. Ideoque nulla est laus efficacitatis diuinæ volitionis, quia postquam supponitur operatio iam facta, vel futura aliunde: contra-

ditionem implicat eam non fieri, vel impediri efficaciter ut non fiat.

Propter hæc argumenta ceteri Theologi communiter docent actum liberum Dei, sumptum integrè formaliter, esse quid reale intrinsecum Deo. Formaliter, inquam: nam obiectivè potest aliquid extrinsecum ad ipsum pertinere, id est, esse obiectum ad quod voluntas liberè terminatur, vel ad quod actus eius intrinsecus liberè tendit. Ita Gregorius Ariminensis, Caietanus, Suares, Henriquez, Fonseca, Valentia, Selas, Albertinus, Cabrera, & alij, quos refert & sequitur Ruis disp. 11. sect. 3. num. 6. ubi dicit cum omnibus illis Theologis, formalem rationem liberæ volitionis in Deo esse perfectionem realem & increatam, totamque ab æterno ex parte Dei existentem: Ita ut eius integritas, aut constitutio, vel complementum, nullo modo includat denominationem extrinsecam ab obiectis creatis, nec relationem rationis ad illa: sed hæc relatio, vel denominatio consequatur liberam Dei volitionem, integrè, completè perfectèque constitutam. Omissis autem alijs improbabilibus, tres sunt præcipui modi, quibus explicatur à varijs Theologis liberum illud reale & intrinsecum.

Primus explicandi modus est Caietani 1. p. q. 19. art. 2. & 3. nec non 3. p. q. 1. art. 1. aientis actum liberum Dei esse realem perfectionem liberam, quæ Deus potest carere: quamvis cum habet, non est propterea perfectior intentione: quippe qui totam illam perfectionem eminentissimè continet in natura: sed extensivè tantum. Idem ferè docent Fonseca tom. 3. Metaphysicæ lib. 7. cap. 8. q. 5. sect. 4. Licet, ut verbo tenus à Caietano discedat, neget actus liberus Dei esse perfectionem: Et Dela- las 1. 2. tract. 3. disp. 1. sect. 8. §. 7. num. 104. & sequentibus. Consentit etiam Henriquez 1. 1. de fine hominis cap. 3. num. 2. in glossa, nr. A. Item Franciscus Juniga disp. 9. de Trinit. dub. 6. num. 4. ubi ait scientiam diuinam terminari ad contingentia, ita ut terminari ad illa non sit aliquid rationis, aut extrinseca denominatione sumpta ab obiecto, sed intrinseca conveniens Deo ab intrinseca perfectione reali. Et dub. 7. membro 2. num. 2. ait scientiam visionis esse perfectionem realem intrinsecam Dei, quia non respicit contingentia respectu rationis aut extrinseca denominatione, sed alio quo intrinseco, quamvis non diverso, si respicit simpliciter intelligentia quæ respicit possibilis. De volitione autem simili modo philosophandum est, coherentè loquendo. Granado verò tractat. 3. de voluntate Dei disp. 5. sect. 1. num. 1. referens Caietani sententiam, ait Doctores Recentiores ei subscribere, & reverà niti firmissimis fundamentis. Suares denique disp. 190. Metaphys. sect. 9. num. 11. relatis pro Caietani opinione, argumentis, ait illa si puram

tionem naturalem spectemus, ad id esse difficilia, hanc sententiam verisimilem & probabilem reddere videantur. Præcipua verò hæc esse mihi videntur. Primum quicquid est reale & intrinsecum Deo, est aliqua perfectio. Sed actus liber, quæ talis, est aliquid reale & intrinsecum Deo: ergo est aliqua perfectio. Maior est evidens. Minor patet ex refutatione primæ & secundæ sententiæ: ubi ostendimus actum liberum, quæ talem, neque esse ens rationis, neque constitui formaliter per aliquid Deo extrinsecum. Secundò, omnis actus vitalis est aliqua perfectio viventis: est enim vita in actu secundo: vita autem est excellentissima perfectio, quæ gradus viventium excedit perfectionem rerum vita creantium. Sed omnis actus liber Dei est actus vitalis: est enim intrinsecum exercitium Dei se liberè determinantis ad ea quæ vult: Ergo &c. Tertiò, omnis actus virtutis est aliqua perfectio, non solum physica, sed etiam moralis, ad est, in genere moris, digna laude speciali & amore. Sed actus Dei liberi sunt actus virtutum eximiarum, charitatis, iustitiæ, misericordiam, liberalitatis &c. Et quidem si actus studiosi humanæ vel angelicæ voluntatis sunt aliquæ perfectiones: quanto magis actus virtutum excellentissimi diuinæ voluntatis? Iam verò illa perfectio est libera. Ergo potuit non esse. Nam quod est liberè, ita est ut possit non esse. Quod autem, è contrario, non potest non esse, necessariò est. Ac nullus est Theologorum qui neget Deum potuisse non velle creare mundum, Verbum incarnare, homines & Angelos ad vitam æternam prædestinare, & alia omnia quæ extra se efficaciter voluit. Atque hinc sequitur actum liberum, quæ talem, addere aliquid intrinsecum, saltem ratione distinctum: quia impossibile est idem omninò re & ratione, esse necessarium, & liberum, non posse non esse, & posse non esse. Confirmatur, quia illa denominatio liberè volentis, quæ est intrinseca, id est, ab aliquo intrinseco ipsi Deo, non est à solo actu necessario, qui totus esse potuit in Deo secundum omnem suam perfectionem necessariam, absque tali denominatione. Ergo est ab aliquo illi superaddito.

18. Secundus modus. Suas.

Secundus modus explicandi est suarum disp. 30. Metaphys. sect. 9. num. 35. & sequentibus, affirmantis velle Dei infinitum, tam in genere entis, quam in ratione appetitus, & infinitum non per modum actus primæ seu inchoati, sed per modum perfectissimi & ultimi actus, ex vi suæ simplicissimæ entitatis, quam totam necessariò habet, sufficere ad attingendum omnia obiecta volibilia: vnumquodque secundum rationem & capacitatem suam; necessariò, bona necessaria: liberè, libera. In eoque, consistere eminentiam huius mysterij, quod hic actus apprehenditur

ut forma quædam, quæ secundum totam realitatem suam necessariò est in Deo, seu est ipse Deus: & tamen non necessariò confert quasi adequatum effectum formalem, quem conferre potest in ordine ad extrinseca obiecta: sed est in manu & potestate Dei, habentis talem actum, per illum tendere vel non tendere in talia obiecta: & cum tendit, velle illa amare & velle: & nihil idè plus habet, quam si non amaret. Unde colligitur num. 41. aliter dici liberum actum Dei, & actum creatæ voluntatis. Hic enim dicitur liber quantum ad esse, non verò quantum ad terminari ad tale obiectum: nam posito quòd est, necessariò ad illud terminatur. At verò actus liber diuinus, non est liber quoad esse, sed tantum quoad terminari respectu creaturarum. Nam ille actus secundum totam suam perfectionem & entitatem, necessariò est, neque in hoc potest habere indifferentiam: quia esset magna imperfectio. Tamen in terminari habet indifferentiam respectu obiectorum non necessariorum. Hanc sententiam Scotus non aliter probat, quam refutatione aliarum: & quia hic modus liberè volendi est eminentior, & Deo dignior, magisque conducit ad explicandum quomodo libertas diuina non repugnet eius immutabilitati. Quomodo item libertas eadem sit absque vlla potentialitate & quomodo in illa sit distinctio, & oppositio actuum, sine vlla contrarietate, vel distinctio. Ad id denique numero 44. idem sentiendum esse proportionaliter de scientia contingente, quæ nullam rem addit ipsi diuinæ scientiæ sed ipsamet scientiæ quæ necessaria est in Deo, & quæ se necessariò comprehendit, hanc vim habet ob suam infinitatem, ut seipsa, & sine vilo reali addito, omnia infallibiliter repræsentet quæ quouis modo vera, aut intelligibilia sunt.

Eodem accedit, quod ait Didac. Ruisdisp. 13. de voluntate Dei, sect. 2. ubi docet 1. Volitionem liberam Dei, quoad totam suam rationem formalem esse perfectionem realem, inchoatam, & intrinsecam Deo: neque compleri per denominationem extrinsecam, aut relationem rationis. 2. Illam tamen non superaddi; neque detrahi volitioni necessariæ: sed totam realem eius formalitatem manere simpliciter eandem specie & numero, atque omnino inuariatam; quousque Deus voluisset aliud, aut non voluisset quod voluit. 3. Nihilominus in volitione diuina dari plures quasi partes extensionis, ratione distinctas: quæ tamen quoad perfectionem suam non potuerunt à Deo abesse: sed si Deus v. g. non voluisset creare mundum, defuisset Deo sola terminatio suæ volitionis ad mundum: sine qua terminatione non potest ratio distingui, neque de Deo affirmari

volitio alicuius creaturæ: quamvis ad sit tota illius volitionis perfectio.

19.  
Tertius  
modus.  
Reinaud.  
Marat.

Tertius modus explicandi est Maratij disp. 3. sect. 3. & Theophili Reynaudi in Theologia naturali dist. 8. q. 2. art. 4. num. 83. & sequentibus, afferentium diuinum velle liberum, esse ipsummet actum Dei, necessarium quoad esse, & liberum tantum quoad terminari. Quod quomodo fiat, paulò aliter quam Suares, exponitur ab illis in hunc modum: Quod nimirum sicut voluntas creata seipsam liberè determinat ad hunc actum infernum & immediatum elicendum, præ alio quem æquè poterat elicere, absque vlla mutatione ex parte actus primi: ob solum privilegium causæ liberæ, quæ eodem modo intrinsecè se habens in actu primo, ponit hunc actum præ alio, prout vult: & licet sit necessaria quoad suū esse: neque enim ipsi est liberum ut sit: est tamen libera quoad producere actum vel non producere: Ita diuinus actus terminatur quidem ad obiecta creata per aliquid sibi intrinsecum: terminatur enim per seipsam: sicut voluntas creata per seipsam actum infernum elicit. Hoc tamen intrinsecum, quamvis ut entis quædam, non possit non esse: nihilominus idem manens, & necessariò existens, potest non esse terminatum ad hoc obiectum, vel esse terminatum ad illud. Confirmatur, quia liberis diuina habet id quod est perfectio in libertate creata, sublata imperfectione: perfectio verò creata libertatis est ut liberè terminetur ad obiecta non necessaria, id est, non infinite perfecta simpliciter, ut est Deus, vel non habentia necessariam connexionem cum obiecto infinite simpliciter perfecto, sicuti habent bona possibilis, ut talia, cum Deo: Quod verò libera sit ad eliciendos actus vitales à se distinctos & immanentes, per veram & realem causalitatem, imperfectionis est. Arguit enim limitationem voluntatis, potentialitatem physicam, & compositionem accidentalem ex actu primo & secundo. Quare Dei libertas non in eo consistit, quod possit elicere, vel non elicere actum infernum volendi aut nolendi: sed quod per idem velle essentiali, ac necessarium, possit liberè tendere in hoc aut illud obiectum. Hæc illi breuiter, quæ fuse & clarè prosequitur Maratius loco supra citato.

#### SECTIO IV.

Expenduntur tres explicandi modi supra relati, & probabilior sententia defenditur.

20.  
Difficultates  
circa  
tertium  
modum.

**I**N his tribus explicandi modis, multa sunt difficultates. Ac primò contra tertium obijciuntur, verum quidem esse modò potentia actiuam non mutetur præcisè ex eo quod producit suum effectum: quodque intrin-

secè eadem, & eodem modo intrinsecè manens in actu primo, aliter tantum se habeat ad extra, id est, ponat vi sua immediatè effectum quem antè non ponebat. At velle diuinum liberum, quæ tale formaliter in actu secundo, non est agere: sicut etiam velle nostrum formaliter in actu secundo, id est, esse volentem actum, non est præcisè elicere volitionem: sed est per liberum affectum tendere in obiectum, & ad illud terminari. Itaque Deus non tantum facit obiecta, quæ vult efficaciter; sed etiam liberè illa vult: estque illud velle liberum ratione distinctum ab effectione: & Scriptura de illis ut de distinctis loquitur, cum ait Psal. 113. *Omnia, quacunque voluit Dominus fecit, in celo, & in terra.* & Ephe. 1. *Operatur omnia secundum consilium* ( id est decretum liberum ) *voluntatis suæ.* Et Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Nisi enim volitò libera, & operatio, ratione saltem distinguerentur, sensus primi loci is esset, omnia quæcunque voluit Deus, voluit: vel, omnia quæcunque fecit Dominus, fecit. In secundo sensus esset, operatur omnia secundum operationem voluntatis suæ: vel, vult omnia secundum volitionem liberam voluntatis suæ. In tertio diceretur, Sic Deus dedit filium suum unigenitum modo per operationem actus necessarij suæ voluntatis, ut filium suum unigenitum daret. Cum igitur volitio Dei libera non sit formaliter tendentia voluntatis diuinæ, aut velle diuini necessarij, ad creaturam, quasi immediata illius productio per simplicem vltimam suæ virtutis: sed sit affectus liber internus, mouens Deum ut producat creaturam, si loquamur de actu libero efficaci circa creaturas producendas, & prior illa productione: superest explicandum quid sit ille affectus, Deum sic mouens? Cumque ille non sit actus voluntatis diuinæ necessarius, præcisè sumptus, quippe qui potuit esse secundum totam suam perfectionem intrinsecam, absque eo quod Deus liberè vellet producere creaturas: queritur quid aliud sit, & quidem intrinsecum & reale? Nam iuxta hanc sententiam actus liber est adæquatè intrinsecus & realis. Quid, inquam, sit illud, quo Deus constituitur liberè volens formaliter & liberè affectus efficaciter ad producendas creaturas? Quod quia liberum est, potuit non esse: seu potius, Deo potuit non taliter se habere ad creaturas. Cumque sit aliquid Deo intrinsecum & diuinum: sitque actus liberalitatis, aut magnificentis, vel alterius virtutis, non potest non esse aliqua perfectio tum physica, tum etiam moralis. Quare cum hæc explicatio conatur recedere à Caietano, inuista reuoluitur ad scopulum quem vitare contendit.

Contra secundam explicationem, quæ dicitur esse inuelligibile, præcisè dicitur quod aliqua forma necessariò insit aliqui